

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про музеї та музейну справу» щодо впорядкування недержавної частини Музейного фонду України і розвитку приватного колекціонування

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Культурна спадщина України є цінністю держави, потребує особливої уваги та охорони. В силу історичної специфіки та у зв'язку із відсутністю культури колекціонування предметів, які становлять культурну цінність, в Україні накопичилися проблеми з приватним колекціонуванням, які постійно створюють суспільну напругу. Разом з тим, галузь приватного колекціонування культурних цінностей містить у собі значні потенційні можливості як для розвитку музейної галузі у просвітницькій та науково-пізнавальній сферах, так і у сфері співпраці з музеями державної та комунальної форми власності.

Загальні норми Закону України «Про музеї та музейну справу», що стосуються недержавної частини Музейного фонду України не дають змоги встановити чіткі рамки діяльності для музеїв приватної форми власності. Очевидно, що постійне відтягування прийняття державою рішення щодо особливостей функціонування приватної галузі колекціонування музейних предметів, гальмує розвиток як музейної сфери в цілому, так і галузей, нерозривно пов'язаних із цією сферою.

Сьогодні точно не відомо, яка кількість культурних цінностей перебуває у приватній власності, яка їх частина може бути включена до Реєстру національного культурного надбання, скільки предметів є копіями чи репродукціями. Відсутність системи державної реєстрації культурних цінностей та державної експертизи предметів, що перебувають у приватних колекціях, є одним із головних чинників можливих зловживань, що призводять до втрати не просто музейних предметів – втрати історії України.

Прийняття запропонованого законопроекту обумовлено необхідністю запровадження прозорості та обов'язкової процедури державної реєстрації музейних предметів, які перебувають у приватній власності та належать до недержавної частини Музейного фонду України та створенням механізму реальної відповідальності власників культурних цінностей за стан збереження предметів недержавної частини Музейного фонду України.

2. Мета і шляхи її досягнення

Прийняття цього акту дасть можливість протидіяти нелегальному продажу, придбанню, даруванню, обміну предметів археологічної спадщини, а відтак і нелегальним розкопкам.

Крім того, законопроект спрямований на встановлення відповідальності за неналежне зберігання музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, предметів музейного значення недержавної частини Музейного фонду України, що призвело до їх пошкодження або втрати.

Разом з тим, реалізація запропонованого законопроекту дозволить визначити особливості здійснення права власності на музейні предмети, музейні колекції, музейні

зібрання, предмети музейного значення недержавної частини Музейного фонду України та запроваджує державну експертизу та державну реєстрацію об'єктів культурної спадщини, що перебувають у приватних колекціях.

3. Загальна характеристика та основні положення проекту Закону

Законопроектом вносяться зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення шляхом доповнення статті 92 двома новими частинами стосовно продажу, придбання, дарування, обміну незареєстрованих предметів археологічної спадщини та неналежного зберігання музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, предметів музейного значення недержавної частини Музейного фонду України що призвело до їх пошкодження або втрати.

Також стаття 255, яка визначає осіб, що мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення доповнюється новим пунктом про експертів, що проводять державну експертизу культурних цінностей.

Також, проектом закону пропонується низка змін до Закону України «Про музеї та музейну справу» щодо включення в правове поле поняття «колекціонер», розширення сфери національної музейної політики, створення можливостей для визнання приватних музейних закладів на національному рівні, посилення матеріальних гарантій збереження музейних предметів.

Крім того, Закон України «Про музей і музейну справу» доповнено статтями 15³ та 15⁴ які покликані регулювати особливості здійснення права власності на музейні предмети, музейні колекції, музейні зібрання, предмети музейного значення недержавної частини Музейного фонду України.

4. Правові аспекти

У відповідній сфері правових відносин діє:

Конституція України;

Кодекс України про адміністративні правопорушення;

Цивільний Кодекс України;

Кримінальний Кодекс України,

Закон України «Про музей і музейну справу»;

Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей»;

Закон України «Про охорону культурної спадщини»;

Закон України «Про охорону археологічної спадщини».

Реалізація положень законопроекту після його прийняття не потребує внесення змін до інших законів України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація зазначеного акта не потребує додаткових матеріальних та інших витрат з Державного бюджету України.

6. Запобігання дискримінації

У проекті акта відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. Проект акта не потребує проведення громадської антидискримінаційної експертизи.

7. Запобігання корупції

У проекті акта відсутні правила і процедури, що можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень, проведення громадської антикорупційної експертизи проект не потребує.

8. Прогноз результатів

Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про музеї та музейну справу» щодо впорядкування недержавної частини Музейного фонду України і розвитку приватного колекціонування» дозволить належним чином досягти реалізації заходів щодо запровадження прозорості та обов'язкової державної реєстрації об'єктів культурної спадщини, які перебувають у приватній власності та належать до недержавної частини Музейного фонду України, а також створення механізму реальної відповідальності власників культурних цінностей за стан збереження предметів недержавної частини Музейного фонду України.

Крім того, реалізація положень цього акту дасть можливість протидіяти нелегальному продажу, придбанню, даруванню, обміну предметів археологічної спадщини, а відтак і нелегальним розкопкам.

Народні депутати України

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Потураєв Микита Русланович
Сертифікат: 3FAA9288358EC003040000002A672E00C61EDE00
Дійсний до: 13.01.2027 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
163д9/1-2026/171206 від 17.07.2026

2293136